

KAVALA/Türkiye

Öncü | Dava | 28749/18 | Derdest | Nitelikli İzleme | Karar Tarihi: 10/12/2019 | Kesinleşme Tarihi: 11/05/2020

Davaya İlişkin Açıklamalar

Kavala davasında, başvuru 2013 yılında gerçekleşen Gezi Parkı olayları kapsamında hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüs (Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesi) ile Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişimi kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti Anayasal düzenini ortadan kaldırmaya teşebbüs (Türk Ceza Kanunu'nun 309. maddesi) suçlamaları ile 18 Ekim 2017 tarihinde gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır.

Mahkeme, gözaltının ve tutuklu yargılamanın, başvuru bir suç işlediğine dair makul bir şüpheyi (Sözleşme'nin 5/1 maddesinin ihlali) destekleyecek delillerin yokluğunda gerçekleştiğine ve ayrıca başvurucuyu susturma ve diğer insan hakları savunucularını caydırma (Madde 5/1 ile bağlantılı olarak 18. Madde ihlali) gibi "gizli bir amaç güttüğüne" karar vermiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Mahkeme) ayrıca, Anayasa Mahkemesinin başvuru tutukluluğuna ilişkin şikayetini inceleme süresinin (bir yıl, dört ay ve 24 gün), kişisel özgürlüğünün tehlikede olduğu göz önüne alındığında, yeterince "hızlı" olmadığına karar vermiştir (Madde 5/4'ün ihlali).

Mahkeme, 46. madde uyarınca, ihlalin mahiyetinin, ihlali ortadan kaldırmak için alınması gereken tedbirler bakımından gerçek bir seçim hakkı bırakmadığını ve başvuru tutukluluğunun devamının, 5/1 maddenin ve 18. maddenin 5/1. madde ile bağlantılı olarak ihlalinin devamı anlamına geleceğini ve aynı zamanda davalı Devletin Sözleşme'nin 46/1 maddesi uyarınca Mahkemenin kararlarına uyma yükümlülüğünün ihlalinin de teşkil edeceğine işaret etmiştir. Bu nedenle, hükümetin başvuru tutukluluğuna son vermek ve derhal tahliye edilmesini sağlamak için her türlü önlemi alması gerektiğine karar vermiştir.

Kararın İcrasının Mevcut Durumu

Bireysel Önlemler

Hükümetin Sunumları (DH-DD(2021)342; DH-DD(2021)391; DH-DD(2021)456)

Yetkililer, yerel mahkemelerde devam eden yargılamanın durumu hakkında bilgi vermiş; başvuru Mahkeme tarafından incelenen (hükümeti ve Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs) suçlarından tutukluluğunun sona erdiğini ve güncel tutukluluk halinin başka suçlara; askeri ve siyasi casusluk (Türk Ceza Kanununun 328. maddesi) suçuna dayalı olduğunu ileri sürerek önceki beyanlarını yinelemişlerdir. Yetkililer, ayrıca Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararının bir çevirisini sunmuştur.

Avrupa Mahkemesi Kararının Kesinleşmesinden Sonra Yerel Mahkemeler Önündeki Yargılamalar

Mevcut karar, 11 Mayıs 2019 tarihinde kesinleşmiştir. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 28 Eylül 2020 tarihinde Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs (Türk Ceza Kanunu'nun 309. maddesi) ve siyasi ve askeri casusluk (Türk Ceza Kanunu'nun 328. maddesi) suçlaması ile başvuru aleyhine bir iddianame düzenlemiştir. 29 Aralık 2020 tarihinde, Anayasa Mahkemesi başvuru özgürlük hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir. 22 Ocak 2021 tarihinde, Bölge Adliye Mahkemesi, başvuru Gezi Parkı olayları ile ilgili suçlamalardan beraatine ilişkin kararı bozmuş ve dosyayı ilk derece mahkemesine geri göndermiştir.

Şubat 2021 tarihinde; 2013 yılında gerçekleşen Gezi Parkı olayları kapsamında hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüs (Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesi) ile Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişimi kapsamında, Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs (309. madde) ve casusluk (328. madde) kapsamındaki yargılamalar birleştirilmiştir. Birleşen davalar; başvuru 5 Mart, 2 Nisan ve 29 Nisan 2021 tarihinde tutukluluk incelemesini yapan İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi önünde derdesttir. Mahkeme, davaların birleştirilmesinden sonraki ilk duruşmasını 21 Mayıs 2021 tarihinde gerçekleştirmiştir. Başvuru tutukluluk incelemesinde; üye Devletlerin Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca Avrupa Mahkemesi kararlarına uyma yükümlülüğü ile temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası antlaşmalar ile kanunlar arasında ihtilaf çıkması halinde usulüne uygun olarak yürürlüğe

konmuş olan uluslararası antlaşma hükümlerine öncelik tanınacağını düzenleyen Anayasanın 90. maddesi hatırlatılmıştır. Ayrıca, başvuruçunun Türk Ceza Kanunu'nun 309 ve 312. maddelerinde düzenlenen suçlar kapsamındaki tutukluluğuna ilişkin Avrupa Mahkemesi kararının başvuruçunun 328. madde kapsamındaki tutukluluğunu da kapsadığı kaydedilmiştir.

Yukarıdaki tüm durumlarda, İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi bire karşı iki oyla; suçun niteliği, yargılamanın geldiği aşama, isnat edilen suça ilişkin kuvvetli şüpheyi gösteren somut delillerin mevcudiyeti ve kanunda öngörülen hapis cezasının üst sınırını dikkate alarak başvuru hakkında adli kontrol tedbirlerinin yetersiz kalacağına ve başvuruçunun tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

Muhالیf yargıç; başvuruçunun ulusal ya da uluslararası seyahat yasağı ve en yakın polis karakoluna düzenli olarak imza verme şeklindeki adli kontrol tedbirleri uygulanarak serbest kalması gerektiği görüşündedir. Muhالیf yargıç; casusluk suçlamalarının niteliğinde bir değişiklik ihtimali, başvuruçunun tutukluluk süresinin uzunluğu, başvuruçunun ifadelerinin alınmış ve delillerin büyük ölçüde toplanmış olmasına atıfla adli kontrol tedbirlerinin yeterli ve etkili olacağı kanaatinde dir.

İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuruçunun tutukluluğunu 15 Haziran'da gözden geçirecek; bu tarihte tutukluluğun devamına karar verilmesi halinde 6 Ağustos 2021'deki duruşmadan önce, 12 Temmuz tarihinde yeniden inceleyecektir.

Kavala'nın Gezi Parkı olaylarına ilişkin suçlamalardan beraatine karar veren üç yargıç hakkında Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından başlatılan ön araştırmada disiplin soruşturması açılıp açılmayacağına ilişkin olarak yeni bir bilgi yoktur.

Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararı

23 Mart 2021 tarihinde, Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararı Resmî Gazetede ve Mahkeme'nin internet sitesinde yayımlanmıştır. Başvuruçunun mevcut tutukluluk halinin hukuka aykırı olduğuna ilişkin şikayetinde Anayasa Mahkemesi, incelemesini casusluk suçlamaları ile sınırlamış ve başvuruçunun tutukluluğunu hukuka uygun bulmuştur. Kararın gerekçesi; Avrupa Mahkemesi tarafından incelenen ya da Mahkeme tarafından atıfta bulunulan soruşturma dosyasındaki önceki suçlamalara ilişkin delillere dayanmaktadır. Karardan, Avrupa Mahkemesi'nin başvuruçunun tutukluğunun Sözleşme'yi ihlal edecek şekilde gizli bir amaç güttüğü tespitinin ve Komite'nin başvuruçunun mevcut tutukluluğunun bu ihlalin devamı niteliğinde olduğuna ilişkin vardığı sonucunun dikkate alındığı görülmemektedir. Mahkemede ki 15 yargıçtan altısına katılan Anayasa Mahkemesi Başkanı: başvuruçuya yönelik casusluk suçlamalarının yeni olmadığı veya suçun unsurlarını göstermediği, başvuruçunun tutukluluğunun ne yasal ne de orantılı olmadığı ve makul süreyi aştığı gerekçesi ile karara muhalefet etmiştir. Anayasa Mahkemesi kararının ve ayrıık görüşlerin çevirisi DH-DD(2021)391 belgesinde bulunabilir.

Bakanlar Komitesi

Komite; mevcut davayı 1377, 1383, 1390 ve 1398. insan hakları toplantılarında incelemiş ve her seferinde, başvuruçunun devam eden tutukluluğunun Mahkeme tarafından tespit edilen, 5. madde ile bağlantılı olarak 18. maddenin ihlalinin devamı niteliğinde olduğuna dair güçlü bir karine oluşturduğunu tekrarlamıştır. Komite bu nedenle, yetkilileri başvuruçunun derhal serbest bırakılmasını sağlamaya davet etmiştir. Ayrıca, üye devletlerin Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca eski hale iade yükümlülüğü ("*restitutio in integrum*") sürekli bir şekilde hatırlatılmış ve ihlalin olumsuz sonuçlarının ortadan kaldırılması çağrısında bulunularak, özellikle 2013 yılındaki Gezi Parkı olayları ve Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi ile ilgili olarak başvuruçuyu aleyhine derdest olan yargılamaların daha fazla gecikme yaşanmaksızın Mahkeme'nin bulgularına uygun olarak sonlandırılması gerekliliğinin altı çizilmiştir.

Komite, son insan hakları toplantısında (1398 DH, 9-11 Mart 2021), başvuruçunun tutukluluk halinin devam ettirilmesi ve derdest yargılamaların, mahkemeler dahil olmak üzere ulusal makamların Avrupa Mahkemesi'nin bulgularını ve yukarıda belirtilen eski hale iade yükümlülüğünü ("*restitutio in integrum*") dikkate almadığı sonucunu güçlendirdiğini gözlemlemiştir. Aynı toplantıda, Komite; başvuruçuyu serbest bırakılıncaya kadar düzenli insan hakları toplantılarının her birinde başvuruçunun durumunun incelenmesine de karar vermiştir.

O zamandan beri, Komite mevcut davayı yedi düzenli toplantıda (1399-1405. toplantılar) incelemiş ve iki karar almıştır:

1401. toplantıda (14-15 Nisan 2021) Bakanlar, Anayasa Mahkemesi gerekçesinin Komite'nin başvurusunun devam eden tutukluluğunun Mahkeme tarafından tespit edilen ihlallerin devamı olduğuna ilişkin güçlü varsayımına dair önceki kararlarını çürütecek herhangi bir belirti içermediği sonucuna varmıştır. Bakanlar, ayrıca başvurusunun devam eden tutukluluğu hakkındaki derin endişelerini yinelemişlerdir. Bakanlar; yetkilileri başvurusunun derhal serbest bırakılmasının sağlanmasına çağırarak ve Türkiye'nin bu yönde gerekli tüm adımları atacağına dair güçlü beklentilerini ifade ederek diyalogu sürdürmenin önemini vurgulamıştır. Gerekli takdirde, Konsey'in elindeki tüm araçları aktif olarak kullanmayı göz önünde tutarak kararın uygulanmasını sağlamaya hazır olduklarını teyit etmişlerdir.

1404. toplantıda (12 Mayıs 2021) Komite, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin 21 Mayıs 2021 tarihindeki duruşmada başvurusunun tutukluluğunu inceleyeceğini belirtmiş ve yetkilileri, başvurusunun derhal serbest bırakılmasını sağlamak için gerekli tüm adımları atmaya şiddetle davet etmişlerdir. Davanın ciddiyeti göz önüne alındığında, Komite ayrıca Avrupa Konseyi üye Devletlerine; Türk makamları ile temaslarında başvurusunun devam eden tutukluluğunu gündeme getirmeye ve derhal serbest bırakılması için çağrıda bulunmaya çağırılmıştır. Son olarak, Komite bir sonraki insan hakları toplantısında (7-9 Haziran 2021) Türkiye'nin Mahkeme kararına uymasını ve başvurusunun serbest bırakılmasını sağlamak için Komite tarafından başvurulacak en uygun araçlarla ilerlemeye karar vermiştir.

Madde 9.1 Sunumları (DH-DD(2021)455, DH-DD(2021)386, DH-DD(2021)540)

Başvurucu, 1 Kasım 2017 tarihinde göz altına alınmasından itibaren hakkındaki yargılama sürecinin kronolojik incelemesini sunmuştur. Ayrıca, Avrupa Mahkemesi'nin kararı veya Komite'nin karar ve ara kararlarına atıfta bulunmadığına işaret ederek tutukluluğuna ilişkin, yukarıda bahsedilen yargı kararlarının çevirilerini sunmuştur. Bununla birlikte, başvurusunun durumunu "Kafkaesk hukuk sarmalı" ile karşılaştıran

Anayasa Mahkemesi kararındaki muhalif görüşü, Komite'nin dikkatine sunulmuştur. Son olarak, başvuru Gezi Parkı olayları ile Yargıtay önünde derdest olan başka bir davanın ("Çarşı Davası") birleştirilmesi amacıyla iki dava arasında herhangi bir bağlantı olup olmadığının incelenmesine ilişkin Ağır Ceza Mahkemesinin 21 Mayıs 2021 tarihli kararına atıfta bulunmuştur. Başvurucu, bu davaların birleştirilmesindeki tek ve gerçek amacın, tutukluluğunun uzatılması olduğu yönündeki iddialarını tekrarlamıştır.

Yetkililer, Mahkeme ve Bakanlar Komitesi'nin kararlarının çevrildiğini ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına iletilildiğini belirterek esas olarak önceki beyanlarını yineleyerek cevap vermişlerdir. Ayrıca, davaların birleştirilmesinin, Türk hukukunda usul ekonomisi yararına yaygın bir usul olduğunu ileri sürmüşlerdir (DH-DD(2021)503).

Genel Önlemler

Komite, 1398. toplantısında (DH) genel önlemleri incelemiştir. Başvurusunun davasında devam eden ihlalin, Türk yargısının bağımsızlık ve tarafsızlığına ilişkin yaygın sorunları ortaya koyduğu kaydedilmiştir. Bu nedenle Komite, yetkilileri yargıyı korumak ve yürütme organı da dahil olmak üzere herhangi bir uygunsuz etkiye direnebilecek kadar güçlendirmek için yeterli yasal ve diğer önlemleri almaya davet etmiştir.

Komite; yeni İnsan Hakları Eylem Planının kabul edilmesini dikkate alarak Türk makamlarını yukarıda belirtilen reformları uygulamaya teşvik etmiş ve Avrupa Konseyi'nin yardım sağlamaya hazır olduğunu ifade etmiştir. Son olarak Komite, yetkilileri, özgürlükten yoksun bırakılmaya ilişkin şikayetlere öncelik verilmesini sağlamak için Anayasa Mahkemesi tarafından alınan önlemler hakkında bilgi vermeye davet etmiştir.

Yetkililer yanıtlarında, Anayasa ve 6087 sayılı Hakimler ve Savcılar Kurulu Kanununun yargı bağımsızlığı ile ilgili hükümlerine ilişkin önceki bildirimlerine atıfta bulunarak hâkim, bilirkişi veya tanıkları etkilemeye teşebbüs etmenin Ceza Kanununa göre suç olduğunu tekrarlamışlardır.

Yetkililer ayrıca, 2 Mart 2021'de açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı hakkında bilgi vermişlerdir. Özgürlük ve güvenlik hakkının, yargı bağımsızlığı, yasal öngörülebilirlik ve şeffaflığın güçlendirilmesine ilişkin İnsan Hakları Eylem Planında yer alan hedeflere atıfta bulunan yetkililer; yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına verilen önemin Cumhurbaşkanı ve Adalet Bakanı tarafından verilen siyasi demeçlerle tutalı bir şekilde ifade edildiğini belirtmişlerdir.

İnsan Hakları Eylem Planı; hakimlerin atanması, tayin işleri ve terfileri ile hâkim ve savcılar hakkındaki disiplin işlemleri ve cezalarına ilişkin hükümlerin yeniden düzenlenmesini de kapsayacak şekilde yargı bağımsızlığını güçlendirecek birçok reform yapılmasını amaçlamaktadır.

Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamaların uzunluğu ile ilgili olarak yetkililer; 2017 yılında Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonunun kurulması ve 2018 yılında Tazminat Komisyonunun yetkilerinin genişletilmesi ile darbe girişimi sonrasında Anayasa Mahkemesinin iş yükünü azaltmak için alınan tedbirlere ilişkin önceki açıklamalarını tekrarlamışlardır. Yetkililer; dahili yargılama usulü kurallarına atfla Anayasa Mahkemesinin hukuka aykırı gözaltı ile ilgili şikayetlere öncelik verdiğini belirtmişlerdir.

Sekretaryanın Analizleri

Bireysel Önlemler

Başvurucunun 18 Ekim 2017 tarihinden itibaren sürekli olarak tutuklu olduğu hatırlatılmaktadır. Avrupa Mahkemesi, Türk makamlarının başvuru hakkındaki suçlamaları desteklemek için dayandığı delilleri ayrıntılı olarak incelemiş; başvurunun eylemlerinin iddia edilen suçları işlediğine dair makul şüphe oluşturmak için yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, ceza yargılamasının Sözleşme'nin 18. maddesine aykırı olarak, bir insan hakları savunucusu olan başvurucuyu susturmak gibi gizli bir amaç güttüğünü; bu tedbirlerin Türkiye'deki diğer insan hakları aktivistlerinin faaliyetleri üzerinde caydırıcı etki doğurabileceği ihtimalini incelemiştir.

Komite, elindeki tüm bilgilere bakarak, başvurunun mevcut tutukluluğunun Mahkeme tarafından tespit edilen 18. madde ihlalinin bir devamı olduğu sonucuna varmıştır. Komite bugüne kadar, beş ayrıntılı ve bir ara karar vermiş, her defasında yetkilileri, başvurunun serbest bırakılmasını sağlamak için gerekli tüm adımları atmaya çağırmıştır.

Komite'nin başvurunun derhal serbest bırakılmasına ilişkin çağrılarını, Bakanlar Komitesi Başkanının Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanına 16 Mart 2021 tarihinde gönderdiği mektupta iletilmiştir. Mektupta; Başkan, başvurunun tutukluluk halinin devam etmesinden dolayı Komite'nin derin endişesi ve Türkiye'nin Kavala'nın serbest bırakılmasını sağlamak için gerekli tüm adımları atacağına dair güçlü beklentisi dile getirilmiştir. Ayrıca Komite'nin 1400. toplantısında (31 Mart 2021), Genel Sekreter 18 Mart tarihinde Türkiye Dışişleri Bakanı ile yaptığı telefon görüşmesini ve bu görüşmede Komite'nin son kararlarını, Mahkeme kararlarının bağlayıcı niteliği ve Mahkeme'nin vardığı sonuçlara tam olarak uyan çözümler bulma ihtiyacını gündeme getirdiğini bildirmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı, 13 Nisan 2021 tarihli mektup ile Başkanın yukarıda belirtilen mektubunu yanıtlamıştır. Son olarak, Komite son kararında üye Devletleri, Türk makamları ile olan temaslarında konuyu gündeme getirmeye çağırmıştır.

Tüm bu eylemler, şimdiye kadar başvurunun serbest bırakılmasını sağlayamamıştır. Tüm düzeydeki yerel mahkemeler, Avrupa Mahkemesi'nin bulgularını ve Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca eski hale iade yükümlülüğünü ("*restitutio in integrum*") dikkate almayan kararlar vermektedir. Yakın zamanda, birleştirilen davaların ilk duruşmasının görüldüğü İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesinin de başvurunun tahliye edilmemesine karar vermesi son derece üzücüdür.

Yukarıdaki geri plan karşısında Komite, bu toplantıda kabul edilecek kararda; ceza adalet sisteminin kötüye kullanımı niteliğinde olan ve başvurucuyu susturmak amacıyla gerçekleştirilen, başvurunun keyfi tutukluluğunun devam ettirilmesinin; Türkiye'nin AİHS'in 46/1. maddesi kapsamındaki Mahkeme kararına riayet etme yükümlülüğünün açık bir ihlali olduğu ve hukukun üstünlüğüne bağlı bir Devlette kabul edilemeyeceğinin altını çizmiştir. Üstelik, başvurunun serbest bırakılmasına yönelik güçlü insani menfaat göz önüne alındığında; Komite'nin başvurunun serbest bırakılmaması durumunda, gerektiği takdirde Sözleşme'nin 46/4. maddesi kapsamındaki ihlal prosedürü ("*infringement proceedings*") de dahil olmak üzere Konseyin elindeki tüm araçlarla kararın uygulanmasını sağlamaya yönelik kararlılığını göstermesi uygun görünmektedir. Son olarak, Komite; bu durumda Türk makamlarını gerekli bireysel önlemlere ilişkin olarak Sözleşmeye uygun çözümler bulmak amacıyla Komite ve Sekreterlikle diyalogo geliştirmeye teşvik edebilir.

Genel Önlemler

Mahkeme'nin bu davada 18. maddeye ilişkin tespiti, ihlalin devam ettiğine dair yukarıda yer alan güçlü karineye neden olan müteakip olaylar ile birlikte değerlendirildiğinde, yargının birçok seviyesinde bağımsız ve Sözleşmeye uygun hareket etmedeki başarısızlığa işaret etmektedir.

Yetkililer tarafından İnsan Hakları Eylem Planı ile ilgili sunulan bilgiler ilgiyle dikkate alınmıştır. Hâkim ve savcıların atama sisteminin gözden geçirilmesi, teftiş ve terfi sistemlerinin yeniden düzenlenmesi, disiplin cezalarının gözden geçirilmesi gibi eylem planında öngörülen hedeflerin yargı bağımsızlığı üzerinde olumlu etkisi olabileceksin de bunların yargının, yürütme organının aşırı etkisinden korunmasına karşı Mahkeme tarafından belirlenen temel meseleleri ele alma konusunda yetersiz olduğu görülmektedir.

Mahkeme; başvurunun özgürlüğünün kısıtlanmasının, başvurunun suç işlediğine dair makul şüphe üzerine yetkili bir yasal merci önüne çıkarılmasından başka amaçlarla gerçekleştiğini tespit ederken, Cumhurbaşkanı tarafından kamuya açık iki konuşmada başvuru aleyhine yapılan suçlamalar ile bu konuşmalardan yaklaşık üç ay sonra düzenlenen iddianamede suçlamalara ilişkin anlatım arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir (§229). Venedik Komisyonunun Türkiye'deki yargı sisteminin bağımsızlığına ilişkin bulguları (875/2017 sayılı görüş), özellikle "son derece sorunlu" olduğu tespit edilen Hakimler ve Savcılar Kurulunun oluşumuna ilişkin tespitlerin ilgili ve önemli olduğu görülmektedir. Görüşte, ilgili Anayasa değişikliklerinin hemen ardından olduğu için etkilerini değil; durumu değerlendirirken mevcut dava bağlamında derin endişeler uyandıracak şekilde yargının bağımsızlığını ciddi şekilde tehlikeye atma potansiyelinin olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda, Komiser ve GRECO raporları 2017'deki Anayasa değişikliğinin, Hakimler ve Savcılar Kurulunun yapısını değiştirdiğini ve yargıçları ilgilendiren bir dizi yapısal konuda kontrolün yürütmeye verilmesinin yargı bağımsızlığının kaybedilmesine neden olduğunu vurgulamaktadır.

Yukarıdakiler ışığında Komite, yargının yürütme organı da dahil olmak üzere her türlü etkiye direnebilmesini sağlamak üzere yetkilileri; özellikle Hakimler ve Savcılar Kurulunun yapısını hedef alan somut yasal ve diğer önlemleri almaya davet edebilir. Bu amaçla yetkililer, Venedik Komisyonu ve GRECO'nun raporları dahil olmak üzere ilgili Avrupa Konseyi materyalleri ve standartlarından ilham almaya davet edilebilir. Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamalarda, tutukluluğun hukuka uygunluğuna ilişkin olarak hızlı bir denetimin olmamasına ilişkin olarak ilgili süre itirazın mahkemeye sunulması ile başlar ve nihai kararın yayımlandığı gün sona erer. Mahkeme; mevcut davada bir yıl, dört ay ve 24 günün Sözleşme'nin 5/4. maddesi kapsamında "hızlı" olarak kabul edilemeyeceğine karar vermiştir. Yetkililer, Anayasa Mahkemesine yapılan yargı denetimi şikayetleri ile ilgili davalar için gösterge niteliğinde bir süre sınırı belirlemeyi değerlendirebilirler.

Kararlar:

Bakanlar

1. Mahkeme'nin, başvurunun tutuklanmasının ve tutuklu yargılanmasının, bir suç işlediğine dair makul bir şüpheyi destekleyecek delil yokluğunda gerçekleştiğini (Sözleşme'nin 5 § 1. maddesinin ihlali) ve başvuru ve diğer insan hakları savunucularını caydırmak ve susturmak gibi gizli bir amaç taşıdığına dair bulgularını (Madde 5 § 1 ile bağlantılı olarak 18. maddenin ihlali); ve Anayasa Mahkemesinin şikayetini incelemesinin bir yıl ve yaklaşık beş ay sürdüğünü, kişi özgürlüğünün tehlikede olduğu göz önünde bulundurulduğunda, yeterince "hızlı" olmadığını (5 § 4 maddesinin ihlali) hatırlatmaktadır;

Bireysel önlemlerle ilgili olarak

2. Komite, başvurunun mevcut tutukluluğunun Mahkeme tarafından tespit edilen ihlallerin bir devamı olduğuna dair güçlü bir karine oluşturduğunu değerlendirdiği önceki beş karar ve ara kararını hatırlatmış ve yetkilileri başvurunun derhal salıverilmesini sağlamaya çağırmıştır;
3. Başvuru 18 Ekim 2017 tarihinden itibaren sürekli olarak tutukludur ve yerel mahkemelerin Avrupa Mahkemesinin bulgularını ve Sözleşme'nin 46. maddesi kapsamındaki eski hale iade yükümlülüğünü ("restitutio in integrum") dikkate almamalarının bir sonucu olarak tutuklu kalmaya devam etmesi ile Avrupa Mahkemesi tarafından eleştirilen veya tutukluluğu haklı çıkarmak için yetersiz bulunan delillere dayanan suçlamalar nedeniyle hala hakkında ceza yargılamasının devam etmesinden büyük üzüntü duyulduğunu ifade etmiştir;

4. Başvurucunun ceza adalet sisteminin kötüye kullanımı niteliğinde olan ve onu susturmak amacıyla gerçekleştirilen keyfi tutukluluğunun devam ettirilmesinin; Türkiye'nin AIHS'in 46/1. maddesi kapsamındaki Mahkeme kararına riayet etme yükümlülüğünün açık bir ihlali olduğu ve hukukun üstünlüğüne bağlı bir Devlette kabul edilemeyeceğinin altını çizmiştir;
5. Başvurucunun serbest bırakılmaması durumunda, gerektiği takdirde Sözleşme'nin 46/4. maddesi kapsamındaki ihlal prosedürü ("*infringement proceedings*") de dahil olmak üzere Konsey'in elindeki tüm araçlarla kararın uygulanmasını sağlamaya yönelik kararlılıklarını teyit etmiştir;
6. Türk makamlarını, gerekli bireysel önlemlere ilişkin olarak Sözleşme'ye uygun çözümler bulmak amacıyla Komite ve Sekreterlik ile diyalogu geliştirmeye davet etmiştir;

Genel önlemlerle ilgili olarak

7. Mahkeme'nin bu davada, özellikle başvurucunun tutukluluğunun Sözleşme'nin 18. maddesini ihlal eden gizli bir amaç güttüğüne ilişkin tespitlerinin; müteakip olaylarla birlikte bu ihlalin devam ettiğine dair yukarıda bahsi geçen güçlü bir karineyi ortaya çıkarttığını hatırlatır ve yargının birçok seviyesinde bağımsız ve Sözleşmeye uygun hareket etmedeki başarısızlığına işaret etmiştir;
8. İnsan Hakları Eylem Planı ile ilgili sunulan bilgileri ilgiyle dikkate almış; bununla birlikte bu hedeflerin yargı bağımsızlığı üzerinde olumlu etkisi olsa de bunların yargının, yürütme organının aşırı etkisinden korunmasına yönelik Mahkeme tarafından belirlenen temel meseleleri ele almaktan uzak olduğunu vurgulamış; bu nedenle, özellikle de Hakimler ve Savcılar Kurulunun yapısal bağımsızlığına ilişkin olarak Avrupa Konseyi standartlarından, ilham alarak somut yasal ve diğer önlemleri almaya davet etmiştir;
9. Anayasa Mahkemesine yapılan yargı denetimi şikayetleri ile ilgili davalar için gösterge niteliğinde bir süre sınırı belirlemeyi değerlendirmeye davet etmiştir.